



Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus III. Duplex sententia opposita, & auctoritas utiusque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

venit fundamenta pro parte affirmativa esse multò graviora, & urgentiora (ut reipsa communiter existimantur), vel æqualia, & non minus intellectum urgentia, quàm fundamenta partis oppositæ: poterit ne homo iste, rebus sic permanentibus, pro suo libitu judicare absolute, prædictam Ecclesiasticam legem non obligare ad attentionem internam?

26. Video, Auctores communiter eventum, in quo utrinque motiva sint æqualia, separare ab eventu, in quo ex altera parte detur excessus, & utrunque seorsim disputare majoris distinctionis, & claritatis gratiâ, ut existimo. Sed video pariter, separationem istam, non solum necessariam non esse, verùm etiam talem, quæ saltem inutilis mihi videatur, nec ad aliud deserviat, quàm ad multiplicandas frustra quæstiones, in quarum posteriori eadem inculcentur, ac repetantur, quæ in priori jam manent dicta.

Porrò in secundo eventu, licet diverso à primo, eadem est formaliter quæstio, & quæ ex eisdem principiis resolvatur, cum minimâ, vel nullâ differentiâ. Nos igitur utrunque sub unica quæstione comprehendimus sine ulla, ut confidimus, confusione.

Illud dumtaxat iterùm adnotandum, nos hic probabile, aut probabilius in eodem sensu usurpare, quem distinctè supra exposuimus. Igitur partem æquè probabilem, vel probabiliorē oppositâ, illam nos appellamus, quæ fundamentis nititur, vel æqualibus, vel quæ potiora intellectui sint fundamentis partis contrariæ.

ARTICULUS III.

Duplex sententia opposita, & auctoritas utriusque.

27. **P**osse quem in prædicto eventu ex libera electione voluntatis opinari utramlibet partem, &

consequenter posse assentiri parti, quæ sibi appareat æquè aut minus probabilis, quàm opposita, docent Neoterici Probabilitæ (non tamen omnes, ut statim videbimus) & quidem adeò intrepidè, ac fidenter, ut quasi nullus esset, aut pænè nullus, qui sibi hac in re contradiceret, sententiam suam certam passim appellent, communem, atque receptissimam inter Theologos, & Philosophos. Hinc fit, ut ex antiquis nullum contra se referant: ex recentibus autem unum solum, aut alterum, veluti novam quamdam opinionem, valdeque singularem obtrudentem, contra communem Doctorum calculum, pænè cum despectu commemorent.

28. Has, & similes alias locutiones Probabilistis nimis frequentes, facile prætermitteremus, nisi propter præsentis materiæ conditionem valde præjudicaret veritati tam necessariæ, & cujus ignorantia, adeò Christianis moribus deploranda mala producit. Censeo quidem (nec falli timeo), idque diuturnè didici observatione, vix alia ex parte potius numerum adeò ingentem sectatorum benignæ sententiæ accessisse, quàm ex gloriosis his grandiloquiis, quibus illius auctoritatem Recentiores ubique extollunt, & quæ vix audita, vel lecta avidissimè à pluribus arripiuntur, spargunturque in vulgus confidentissimè absque ulteriori ullo veritatis examine. Denique raros admodum invenies, qui propriam libertatem non ament, & qui placentia sibi loquentibus repugnare aliquando velint, aut eorum dicta discutere. Equidem *nunquifaciliter credit, quod appetit*, ut supra agebat D. Angelicus, quo nihil veriùs, aut prudentius dictum.

29. Idcirco non contendendi animo (quo impensè Deum gloriosum precor, ne me unquam abduci sinat), sed ex sincero tantùm veritatis amore, quàm unicè invenire, atque docere opto, utque nocentia ista præ-

D. Tho. 2.
2. q. 6. a. 3.
corp.

Controv.
præced. a. 3.

præjudicia removeam, in hoc uno Doctorum sententiæ meæ modestiam, aut patientiam non æmulator. Nullam ergo ex magnificis commendationibus auctoritatis sententiæ benignæ, absque severo examine facile præteribo, sed omnes, quantum poterò, accuratè discutiam, & quid veritatis contineant, perspicuè, ac solidè demonstrare curabo. Ut autem in quæstione præsentis observationis nostræ veritatem certo experimento comperias, ecce pro sententiâ contraria Auctores, tum antiquos, tum recentes, fideliter relatos tibi subiicimus, ad marginem reiectis more nostro exactis citationibus, seu locorum allegationibus, ut Lectoris tedium minuamus.

30. Ergo intellectum nunquam omninò posse proximè, ac immediatè præbere assensum determinatum alicui parti contradictionis, nisi illi tantummodò, quæ in actu primo, & pro priori ad ipsum assensum, & ad imperium liberum voluntatis, apparet ipsi verosimilior, & gravioribus nixa fundamentis, docet in primis (ut statim videbimus) Aristoteles, quem antiqui Philosophi, & celebres ipsius interpretes in hoc sensu secuti sunt, ut Averroes ejusdem Commentator, Simplicius, Philoponus, & Themistius. Id ipsum docet satis perspicuè variis in locis Magister Angelicus, cujus mentem inferius accurate explorabimus, & pro negativa sententiâ manifestam esse ostendemus.

31. Consentit haud obscure Subtilis Doctor, dum ex professo disputans de potestate libera voluntatis ad imperandos actus intellectus, nullam aliam admittit in ordine ad oppositos, ac diversos specie actus, nisi indirectam tantum, & immediatam, quatenus liberè voluntas potest avertere intellectum ab uno objecto, & ad aliud diversum applicare: *Respondet* (inquit), *& dico, quod oportet, actum intellectus esse in potestate voluntatis, ita quod possit intellectum*

avertere ab uno intelligibili, ad aliud intelligibile convertendo. Hæc subtilis Scotus, qui sanè diminutè, & ineptè rem definiisset in ordine ad scopum sibi præfixum, si voluntas haberet liberam potestatem ad imprimendum directè, & immediatè actus oppositos intellectus. Sed quia talem potentiam penitus repugnantem existimavit, neque hic, neque alibi aliquando ullam illius mentionem fecit, sed oppositum tanquam rem exploratam tacitè supposuisse censendus est.

32. Consentunt insuper reliqui antiqui Theologi, Henricus de Gandavo, Richard. Holchor, (qui latè id probat, adducto testimonio Philosophi, & Commentatoris ipsius ex loco nuper allegato), Major, Conrad. Adrian. Corduba, & universim reliqui antiquiores id, vel expressè docent, vel ubique supponunt, si excipias Cajetanum, cujus auctoritas, alioqui magna, parvi in quæstione ista facienda est, cum opinionem teneat longè singularissimam, & absurdam ab omnibus existimatam, posse videlicet voluntatem pro solo suo libitu inflectere intellectum ad opinandum, quidquid voluerit, stellas, verbi gratia, esse pares, aut impares (hoc ipse exemplo utitur), absque ratione ulla, vel fundamento ex parte objecti præstito; quod non modò evidenter falsum, sed incredibile dictum est. Adeò nullus Homerus est, qui non aliquando dormitet. Hanc ipsam Cajetani opinionem P. Turrianus tribuit OKamo. At ego nihil tale, sed oppositum potiùs, apud OKamum invenire potui.

33. Jam verò ex modernioribus eandem sententiam docuerunt V.C. Bellarminus, P. Molina, V. P. Ludovicus à Ponte, P. Dandinus, Candidus Philalethus, seu P. Andreas Blancus, P. Scildere, Homen affirmans, contrariam opinionem rationis lumini repugnare, Faber, Rubens, Mercorus, Fagnanus, & uno verbo cæteri omnes, qui negât usum

Henr. Quodl. 14. q. 8. Richar. in 2. dist. 38. a. 1. Holch. in 1. q. 1. Mai. in 4. q. 2. Prologi. Conrad. de contract. tr. 7. q. 100. conclus. 1. Cor. du. in Quæstionar. li. 2. q. 3.

Cajeta. 1. 2. q. 65. in commenta. ad art. 4.

Turria. d. 29. de fi. dub. 1. 9. Occasione. OKam. in 2. dist. 25. a. 2. Bellarm. li. 3. de gra. & lib. arbi. Moli. to. 5. de just. & ju. tr. 4. d. 15. 16. & 17. P. Puente in m. s. in 1. 2. q. 19. a. 5. & 6. dub. 4. n. 1. Dand. in tert. de Anima Comentar. 44. Candid. q. 2. Scild. de conf. tr. 2. c. 2. s. 1. 4. Homen. de conf. c. 2. n. 39.

Aristot. 3. de Ani. vel (ut alii volunt) 2. tex. 153. Commenta. Simplic. Philop. & Themist. in eum locum.

D. Tho. locis infra alleg.

Scot. in 2. par. 2. dist. 42. n. 5.

Controv.
p. 2. c. 5.
n. 51.

Toler. c. 20.
Summ. de
sepe. pecca.
morta.

licitum opinionis minùs probabilis contra tutiorem, & probabiliorem, quorum numerum, & auctoritatem expendemus in loco, & summatim supra jam dedimus.

34. Insuper in eandem sententiam adducit Candidus Cardinalem Tolerum. Sed Candidi discursus parùm est efficax. Quare, ideò præcipuè Cardinalis doctissimus nobis favere censendus est, quatenus, neque ibi, neque alibi sententiam Recentiorum unquam insinuat; sed potius clarè insinuat oppositam, cum sæpiùs, vel supponat, vel significet, ex conflictu variarum opinionum, aut rationum utrinque militantium, intellectum manere necessariò suspensum, & dubium in utramque partem; quod sanè non contingeret, si vera foret Recentiorum sententia, posset enim pro libitu voluntatis alterutram partem eligere, & dubium absolutè resolvere. Illius igitur falsitatem tacitè supposuisse (immò satis apertè) necessariò putandus est.

35. Id, quod de multis aliis ob eandem rationem censi debet. Maxime verò mihi certum apparet de nostris Conimbricensibus, qui, cum multis in locis exactè more suo, & eruditè differant de indifferentia nostri intellectus ad iudicandum, & opinandum, nusquam ipsi concedunt potentiam proximam, ac directam, ad assentiendum parti aequè, aut minùs probabili; sed totam subjectionem ipsius ad voluntatem ubique exponunt unicè per indifferentiam ad opinandum, vel non opinandum, idest, non quoad diversos specie actus, sed unicè quoad exercitium.

36. Præterea, ex his Auctoribus, qui à Recentioribus Probabilistis pro sua sententia benigna referri communiter solent, expressè nobis in præsentem consentiunt P. Vazquez, Lessius, Laiman, Arriaga, Cardinalis Sfortia, uterque Antonius Perez, Bresserus, & Ægidius Coninch,

quibus subscribunt Recentiores quamplures ex Societate nostra. Pro eadem sententia affert Recentior quidam Doctorem Montanos, & Cornejum; qui tamen illam re ipsa non docent, sed oppositam potius.

37. Tandem sententiam nostram tradit apertè Docteur Eximius, ut sit mirabile, P. Esparzam non parùm laborare, ut ipsum liberet ab inconsequentia, dum per expositionem violentam, & alienam, ipsius verba cogere nititur in sensum proprium suæ sententiæ; cum tamen, juxta veram, & nostram clarè loquatur, & consequenter.

Porro Magnus Suarius conclusionem istam statuit, *Quando intellectus non habet evidentiam de aliquo objecto, potest moveri à voluntate ad speciem actus, idest, ad assentiendum, vel dissentiendum. Est etiam D. Thomas.* Deinde, ut clarum esset, se loqui de motione non directâ, neque immediata, sed mediata, dumtaxat, ac indirecta, supponit id, quod est per se notum: nimirum, voluntatem nūquam posse intellectum inclinare, aut movere, ut assentiat objecto, nisi quod ipsi verum appareat. Addit autem, objectum sæpè ita apparere verum, ut intellectum non penitus convincat, eò quod simul adsint rationes aliquæ pro opposito extremo: *Et tunc* (inquit) *mihi probabile est, non posse moveri (à voluntate), nisi in illud, quod verosimilius, & probabilius appareat, quamvis ipsa voluntatis affectio plurimum conferre possit, ut ipsum objectum probabilius, & verosimilius appareat.* Hæc, & non plura de re ista P. Suarez, qui non solum apertè sententiā nostram docet, sed lucem etiā præfert ad solvendū inferiùs argumenta contraria.

Ecce tibi utriusque sententiæ auctoritas, quam adeò exactè, ac prolixè distinximus, ut citò disceres vocibus non moveri, maxime in præsentem materia. Ad rationes jam accedamus.

vic. in r. 2.
d. 8. q. 6. a. 4.
a. nu. 9. p.
Anto. Perez d. 4. de
iust. & ju. c.
5. Perez Benedict.
in Lau. Sal-
mant. certa-
mi. 10. du. 2.
c. 2. nu. 38.
Bress. de
conf. li. 3.
c. 2. n. 22.
Coninch.
d. 34. de ma-
trim. du. 10.
nu. 82.

Sua. 10. in
1. 2. ff. 2. d.
10. f. 1. n. 5.
Espar. Ap-
pend. par.
2. a. 105. &
115.